

R1A1 - Транснационален доклад

Номер на проекта: 2021-1-DE02-KA220-ADU-000033587

Co-funded by
the European Union

“Подкрепата на Европейската комисия за изготвянето на настоящата публикация не представлява одобрение на съдържанието, което отразява гледните точки само на авторите и не може да се търси отговорност от Комисията за всяка употреба, която може да бъде използвана за информацията, съдържаща се в нея.”

ИСТОРИЯ НА РЕВИЗИИТЕ

Версия	Дата	Автор	Описание	Действие	Страници
[..]	DD/ММ/YYYY	ПАРТНЬОРСКА ОРГАНИЗАЦИЯ	[Създаване/вмъкване/изтриване/актуализиране на документа]	[C/I/D/U]	[Брой страници]
1.0	01/02/2022	E-SENIORS	Създаване на шаблон	C	3

(*) Действие: C = Създаване, I = Вмъкване, U = Актуализация, R = Замяна, D = Изтриване

ДОКУМЕНТИ, НА КОИТО СЕ ПРАВИ ПОЗОВАВАНЕ

ID	Справка		Заглавие
1	2021-1-DE02-KA220-ADU-000033587		SmartHome4SENIORS Предложение
2			

ПРИЛОЖИМИ ДОКУМЕНТИ

ID	Справка		Заглавие
1			
2			

Съдържание

Въведение	3
I. Положението на висшите служители в страните партньори	3
A. Национален контекст според активния живот на възрастните хора	3
II. Инициативи и възможности за възрастните хора	6
A. Обучение по ИКТ за възрастни хора	6
B. Някои примери за европейски проекти	7
III. Интелигентни домове, техният интерес.	9
A. Интерес към Smart Home за възрастни хора и интерес към covid-19	9
B. Съществуващи решения по отношение на свързаните домове	12
IV. Подходи "Направи си сам" за възрастни хора (в контекста на ИКТ и интернет на нещата)	16
A. Интерес на възрастните хора към предложенията "Направи си сам" като цяло.	16
B. Интерес от страна на възрастните хора към "направи си сам" в областта на SmartHome	18
V. Сътрудничеството между поколенията: осъществимо или пречка?	20
Препратки	20

Въведение

Този документ представлява ръководство, което помага да се съберат и сравнят изследванията от всяка от страните партньори по проекта. Трябва да следвате структурата по-долу и да напишете параграфи, за да отговорите на различните въпроси. Тези въпроси са предназначени да ви насочат и да ви помогнат да отговорите по правилния начин. Целта е да ви се даде възможност да споделите добрите практики, по които работите или за които знаете, по нашата тема за интелигентните домове с подходящи препратки. Не се колебайте да добавяте таблици, фигури и изображения.

Моля, не се колебайте да правите предложения за това ръководство или да добавяте информация, която смятате за подходяща за вашия собствен доклад.

I. Положението на висшите служители в страните партньори

В тази част задачата е да се направи преглед на положението на възрастните хора в национален контекст с помощта на цифри. Това ще покаже дела на активните възрастни хора, както и средното ниво на възрастните хора по отношение на ИКТ.

A. Национален контекст според активния живот на възрастните хора

В условията на застаряващо общество Европейският съюз трябва да направи промени и да се адаптира към новите предизвикателства, за да осигури здравословен и активен начин на живот на всички възрастни хора. Прогнозата за 2050 г. за страните партньори е за около 29 % хора на възраст над 65 години. Това може да се обясни със застаряването на поколението на бейби бумърите, родени през 60-те години на миналия век, които сега достигат пенсионна възраст. Вторият фактор за застаряването на населението е увеличаването на средната продължителност на живота във всички европейски страни, както и намаляването на раждаемостта.

Демографска ситуация в страните партньори:

България: Хората на възраст над 65 години са били 17,4% от общото население през 2010 г. и 21,3% от общото население през 2018 г. Прогнозите са, че през 2060 г. хората над 65-годишна възраст ще бъдат 32,7% от общото население на България.

Германия: В момента хората над 60 години са $\frac{1}{4}$ от цялото население, а през 2020 г. те вече ще бъдат 29% от населението. През 2020 г. хората над 65 години ще бъдат 22 % от населението. Прогнозите са, че през 2050 г. в Германия $\frac{1}{3}$ от населението ще бъде на възраст над 60 години.

Австрия: През 2017 г. хората на възраст над 65 години са били 19,5% от населението. Към момента не са дадени прогнози, дори и да се очаква броят на възрастните граждани да нарасне в общия брой на населението.

Нидерландия: През 2013 г. хората на възраст над 65 години са били 16% от населението. Прогнозата е, че през 2035 г. 26% от населението на Нидерландия ще бъде на възраст над 65 години.

Ирландия: През 2016 г. хората на възраст над 65 години са 13,38% от населението. Прогнозите са, че през 2041 г. 25% от населението ще бъде на възраст над 60 години.

Франция: През 2021 г. хората на възраст над 65 години са били 19,6% от населението. Прогнозата е, че през 2070 г. тази част от населението ще бъде 29% от общото население.

С помощта на различни данни, събрани в страните партньори, можем да очакваме, че до 2050 г. хората над 60-годишна възраст ще заемат средно повече от една четвърт от населението на страните партньори. Тази реалност ще оформи начина, по който обществата организират работата, но и жилищата, тъй като населението застарява.

Положението на възрастните хора в страните партньори:

Животът на възрастните хора е разнообразен, като има големи разлики между поселските и по-градските райони, но също и между различните страни в Европа. В

Колкото по-възрастни стават, толкова по-склонни са да живеят сами. В Германия през 2020 г. всеки трети самотно живеещ човек ще бъде на възраст над 65 години, а във Франция 30 % от хората над 60 години ще живеят сами. Същата ситуация се наблюдава и в Австрия.

Освен че живеят сами, възрастните хора са изложени на риск от социално изключване в почти всички страни партньори, но също така и на риск от бедност, като например в Ирландия, където тя засяга 11,4% от хората над 65 години. В Гърция през 2022 г. 19,4% от възрастните хора над 65 години са изложени на риск от бедност или социално изключване. Във Франция равнището на бедност е около 8,7% от населението над 65 години, докато в Австрия много възрастни хора живеят на прага на бедността и са социално изолирани, особено самотните жени. Поради тази ситуация в тези страни се наблюдава увеличаване на броя на работещите възрастни хора над 65 години, като според данни на Гърция през 2022 г. 38,7 % от работещото население ще бъдат възрастни хора.

Въпреки това възрастните хора желаят да останат възможно най-дълго у дома и вече успяват да го направят. В Нидерландия 80 % от населението на възраст над 80 години живее в дома си, като правителството има за цел да увеличи автономността и качеството на живот в дома, благодарение на холандската национална програма за грижи за възрастните хора, стартирала между 2008 и 2011 г.

Като цяло всички страни партньори се стремят към по-добро включване на теми, свързани с възрастните хора, в своите публични политики. Всички правителства признават, че възрастните хора са ценна част от обществото, и повечето страни имат различни програми, които отговарят на специфичните нужди на тази част от населението.

В. Ниво на ИКТ умения сред възрастните хора

Ето някои насоки за писане на този раздел, като можете да използвате тези въпроси, за да насочите писането си.

Според проучванията какъв дял от възрастните хора използват свързани инструменти (свързан часовник, смартфон, таблет...)? Познават ли те инструментите? Колко от тях разполагат с компютър? Как се възползват от интернет (имейли, информация, четене, банкиране...)? Чувстват ли се комфортно или са объркани? Смятат ли, че са закъснели с цифровите технологии, за да опитат?

Като цяло интересът на възрастните хора към ИКТ и цифровия свят се увеличава. Тази тенденция се ускорява от Covid-19 и цифровизацията на много обществени и частни услуги. Възрастните хора все още остават встрани от националните политики и често не притежават необходимите умения в областта на ИКТ, за да бъдат считани за цифрово включени. Въпреки това тези, които използват интернет и смарт устройства, разнообразяват употребата им. Използват се все повече

устройства, като свързани гривни, смартфони, таблети и т.н., които са добър показател, че интелигентните домакински уреди са готови да бъдат интегрирани в живота на по-цифрово свързаните възрастни хора.

II. Инициативи и възможности за възрастните хора

В този раздел от вас се иска да представите познатите ви средства за осигуряване на обучение по ИКТ за възрастни хора и да представите накратко един или повече проекти (напр. проект по програма "Еразъм"), които са създадени в помощ на закъснелите цифровисти.

A. Обучение по ИКТ за възрастни хора

Ето няколко съвета за написване на този раздел, като можете да използвате тези въпроси, за да направлявате писането си.

Познавате ли организации, които предлагат курсове по ИКТ за възрастни хора? Вие предлагате ли обучение? Кои организации? Какъв вид обучение? Какви дейности? На каква цена? Много ли възрастни хора посещават тези обучения? Има ли ефект?

В страните партньори има някои обществени и частни курсове, в които възрастните хора могат да развият своите умения в областта на ИКТ и да станат по-грамотни в цифрово отношение. В повечето случаи има възможност за безплатен достъп до тях. Тези инициативи често се развиват на местно ниво, чрез сдружения, работещи за общия интерес и достъпа до интернет.

Търсенето на курсове за обучение по ИКТ е много голямо в някои страни, като Франция, Ирландия и Холандия. Във всички страни партньори увеличаването на използването и разбирането на компютрите се разглежда като положително нещо за възрастните хора, когато у преодолеем страха си от интернет. Всъщност това помага за преодоляване на самотата и им позволява да се адаптират към ограниченията на Covid-19, за да поддържат връзка с роднините си, но и с културни и социални занимания.

Курсовете по ИКТ, които се провеждат в страните партньори, са под формата на обучения и семинари, предлагащи индивидуална подкрепа. Повечето от тях са разработени по нива и са предназначени да отговорят на въпросите и специфичните изисквания на потребителите. В Ирландия частната компания Vodafone в партньорство с благотворителната организация Alone and Active Retirement Ireland предоставят 5-годишна програма за обучение по цифрови умения, наречена "Hi Digital", насочена към хора над 65-годишна възраст. Този курс може да бъде завършен онлайн или лице в лице с доброволци. В Германия 900 центъра за обучение на възрастни предлагат около 700 000 събития годишно, като курсове,

лекции, учебни пътувания и др. свързани с ИКТ и възрастните хора, и се подпомагат от местните власти и общините. В Нидерландия схемата NL Leert Door (Продължаващо обучение в Нидерландия) предоставя безплатно обучение на хора, които искат да повишат знанията си в областта на ИКТ¹. Това обучение се предоставя онлайн от няколко обучителни институции и учащите могат да избират въз основа на обучението, което желаят да следват.

В. Някои примери за европейски проекти

Работили ли сте по европейски проекти, насочени към обучение на възрастни хора по ИКТ, или знаете за такива проекти? Можете да представите накратко един или повече проекти и постигнатите от тях резултати.

Партньорите от този консорциум са работили по различни проекти, финансирани от Европейския съюз, насочени към обучение по ИКТ за възрастни хора. По-долу можете да намерите някои примери от тези проекти:

Silver Code е проект, в рамките на който застаряващи хора се обучават в основите на кодирането, за да могат да разбират по-добре цифровите си устройства.

Неотдавна приключилият проект на ЕС по програма "Еразъм" "SmartYourHome: как да направим домовете на възрастните хора по-интелигентни" хвърли светлина върху връзката между възрастните хора и уменията в областта на ИКТ, по-специално технологиите за интелигентни домове, в Ирландия, Германия, Италия, Румъния и Испания. Що се отнася до методологическите стъпки; първо, всяка страна партньор проведе проучване - общо 5 проучвания със 176 участници: Ирландия (n=20), Германия (n=24), Италия (n=29), Испания (n=80) и Румъния (n=23). След това всяка държава партньор проведе фокус група: общо 5 фокус групи с 39 участници: Ирландия (n=11), Германия (n=7), Италия (n=9), Испания (n=8), Румъния (n=4). Като се имат предвид двата използвани метода на изследване, в проучването участваха общо 215 възрастни хора (за по-подробна методология вж. Salomão Filho и др., 2021).

Проектът изследва гледната точка на възрастните хора за интелигентните домове, като се фокусира върху настоящите познания на участниците за технологията на интелигентните домове и техните въображаеми ползи, както и върху опасенията, произтичащи от използването на технологията. Освен това бяха проучени гледните точки на възрастните хора относно обучението за технологиите за интелигентни домове, като например предпочитанията им за обучение и количеството седмично време, което човек би инвестирал в обучението за технологиите за интелигентни домове. Основният резултат от проекта беше да се разработи онлайн курс за технологиите за интелигентни домове, пригоден за възрастни хора, като по този начин се увеличи цифровото приобщаване. От март до юни 2021 г. членовете на проекта SYH от Dublin City University проведоха серия

от четири фокус групи с продължителност един час през цялото времетраене на курса SYN, за да уловят опита на участниците и да им предложат подкрепа, ако е необходимо.

13-те партньора по проекта Trapeze по програма "Хоризонт 2020" работят за осигуряване на подходящи инструменти и насоки за налагане на волята на гражданите и превръщане на борбата срещу злоупотребата с данни и киберпрестъпността в общо усилие. Trapeze обединява няколко години финансирани от ЕС изследвания в областта на сигурността и неприкосновеността на личния живот, както и собствени решения и ноу-хау в пазарни иновации.

Сред задачите на проекта е създаването на цифрова платформа за онлайн самообучение по следните теми, свързани с онлайн сигурността: електронна поща, пароли, поверителност, RGPD...

Целите са следните:

Овластяване на гражданите и изграждане на по-надеждна икономика на данните чрез използване на съществуващи и нововъзникващи технологии за децентрализация, контрол и обработка на данни;

Повишаване на осведомеността на гражданите относно рисковете, свързани с обработката на лични данни и киберзаплахите, чрез създаване на единна информационна точка и обучение.

За повече информация: <https://trapeze-project.eu/>

Senior+: Създаване на образователни материали и ангажиране на общностите с цел увеличаване на възможностите за бизнес за безработни лица над 55 години чрез предприемачество.

SenGuide - Успешно разработване на висококачествени онлайн обучения за възрастни хора

SenGuide е проектът, който е наследник на проекта GrandExpertS по програма "Еразъм+". Интересът и желанието на по-възрастните хора над 55 години да участват в онлайн възможности за продължаващо обучение остава много висок - особено сред тези, които не могат да посещават събитията лице в лице поради ограничения в мобилността, семейни задължения или пребиваване в селски райони. Освен това пандемията в Корона силно илюстрира важността на участието онлайн. Поради тази причина и опита от предишния проект ние прилагаме подход на участие в SenGuide и правим някои промени и тестове по отношение на системата за управление на обучението и учебните модули, за да дадем на възрастните хора възможност да продължат образованието си и да споделят своите знания и умения онлайн. <https://senguide.ili.eu/>

III. Интелигентни домове, техният интерес.

Въз основа на написаното по-горе можете да се опитате да заключите какво могат да направят решенията за интелигентен дом за възрастните хора като цяло, както и във времето на Covid-19. След това можете да представите вече съществуващи решения..

A. Интерес към Smart Home за възрастни хора и интерес към covid-19

Проучвания в различни страни показват, че възрастните хора често живеят сами, особено когато овдовяват. На 95-годишна възраст 42% от жените във Франция и 27% от мъжете живеят в институции, докато на 80-годишна възраст те са съответно 5% и 4%.

28% от жените живеят сами на 65 години, а 55% - на 85 години. При мъжете този дял варира от 18 до 25%. Тъй като тези хора предпочитат да живеят у дома, а не в институция, 67 % от тях заявяват, че са готови да инсталират решения за свързан дом, за да могат да останат по-дълго у дома.

В цяла Европа кризата с Covid-19 показва самотата, която може да засегне възрастните хора, живеещи сами, и ограниченията, които тяхното здравословно състояние налага да живеят сами. От друга страна, тази здравна криза допринесе и за извеждането на преден план на решенията за интелигентни жилища.

Тези решения стават популярни в Холандия например, която изпреварва други европейски държави в тази област, а правителството насърчава стратегиите за цифровизация.

Според ирландско проучване две от решенията, предлагани от интелигентните домове, са привлекли вниманието на възрастните хора. Това са сигурността и намаляването на разходите. Действително, решенията за интелигентни домове позволяват инсталирането на системи за наблюдение, камери, детектори за движение, както и устройства, целящи спестяване на различни енергийни източници чрез ограничаване на използването им до необходимото. Данните от това проучване се наблюдават и в други страни като Нидерландия, Франция и Гърция. Освен това е повдигнат и въпросът за здравето. Изглежда, че интелигентните домове са в състояние да решат и този въпрос, например с помощта на детектори за падане или предупредителни устройства. В по-общ план решенията на интернет на нещата се споменават широко за здравни въпроси (медицински приложения) или като средство за борба с изолацията на възрастните хора.

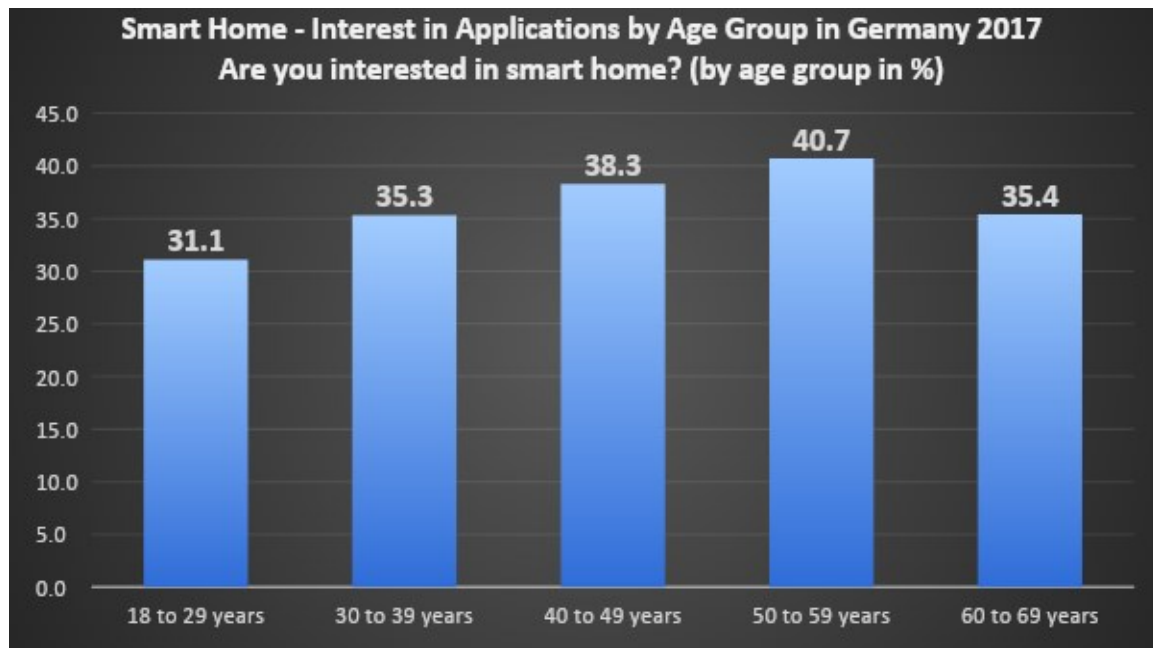
В Германия през 2017 г. 40,7% от хората на възраст 50-59 години и 35,4% от хората на възраст 60-69 години са заявили, че се интересуват от интелигентния дом.

На въпроса кое устройство в дома ви може да се управлява чрез интернет анкетираните отговориха:

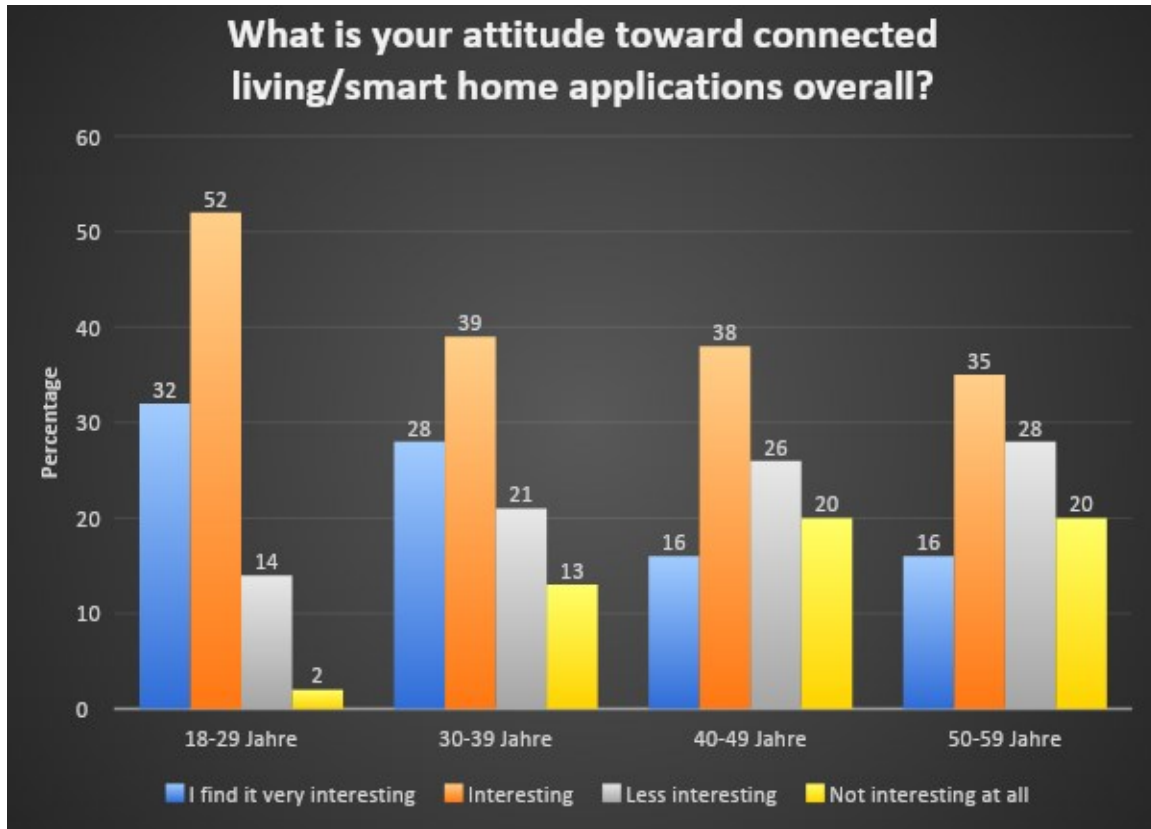
- Фотоапарати за 11% от хората на възраст 18-59 години.
- 25 % от анкетираните имат високоговорители с интернет контрол.
- 18% от анкетираните не контролират нито едно устройство
- 53% вече управляват телевизора си чрез интернет

Затова интелигентните домове и интернет на нещата започват да стават популярни в страни като Франция, Австрия и Нидерландия, но не толкова в Германия и България.

Една от основните причини за това, освен липсата на информация по темата, е липсата на умения и на увереност в тези цифрови умения сред възрастните хора. Те не се чувстват достатъчно компетентни, за да проявят интерес към тези теми. Освен това те смятат, че тези устройства са твърде скъпи за тях и се притесняват от въпроси, свързани със защитата на данните. В България например решенията за интелигентен дом не се насърчават особено от националните стратегии. Става все по-успокоително да се придържаме към "добрите стари" решения.

Source: © Statista 2022, Details: Germany; 06/02/2017 to 06/09/2017; 1,021 respondents; 18-69 years; respondents residing in Germany; online survey.

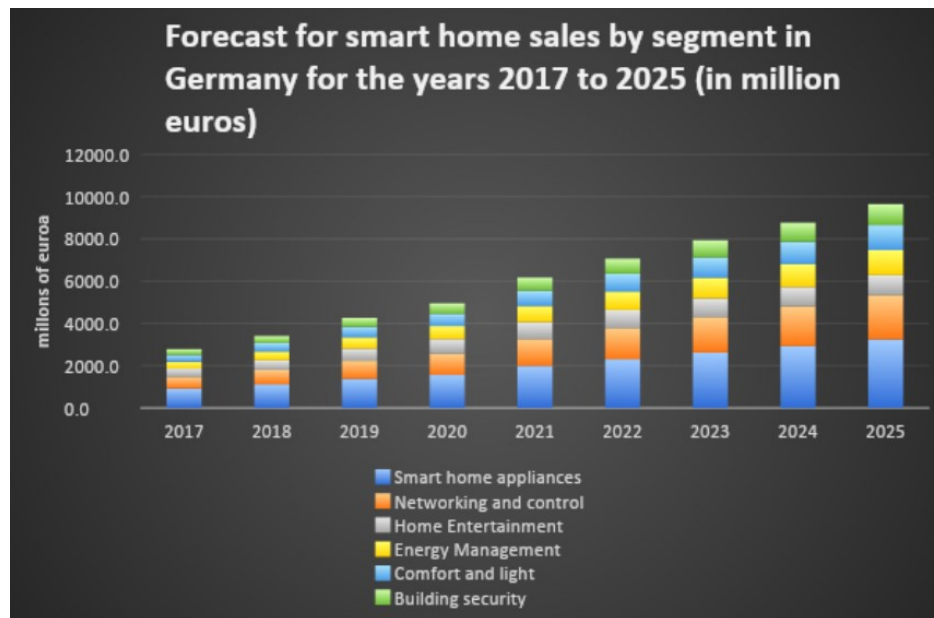
Source: © Statista 2022, Details: Germany, August 2016, 1008 respondents, 18 – 59 years

Както се вижда от тези графики, възрастните хора в Германия продължават да проявяват най-малък интерес към решенията за интелигентни домове.

Въпреки това във всички страни, обхванати от нашето проучване, се наблюдава нарастване на интереса и инсталирането на интелигентни домове сред населението като цяло, което отчасти се дължи на кризата с ковида 19, която накара хората да останат по-често вкъщи.

В по-общ план, автоматизацията на дома в Ирландия бележи 50% ръст на годишна база (по данни на доставчика на енергия).

- 19% от ирландските потребители на интернет използват виртуален асистент чрез говорител или приложение
- 15% използват интелигентни енергийни устройства (осветление, контакти, отопление).
- 14% използват интелигентно оборудване за сигурност (камера, детектор за дим, интелигентна ключалка...)
- 4% имат свързани домакински уреди (интелигентна фурна или хладилник, прахосмукачка робот...)

Source: © Statista 2022, Details: Germany, 2021

В. Съществуващи решения по отношениена свързаните домове

Както беше показано в предишния раздел, областта на интелигентните домове става популярна в много европейски страни. Опитът на Covid-19 значително ускори това популяризиране. По този начин много компании се развиха в тази област и увеличиха производството и продажбите си.

Проучванията, проведени в Германия (предишната графика), показват значението на финансовия сектор на Smart Home до 2025 г.

Според Digital Market Outlook приходите от сегмента "Интелигентни домакински уреди" в Германия ще бъдат около 3 249,7 млн. евро през 2025 г.

В обобщение, статистическите данни показват поразителния ръст на интелигентните домакински уреди. Всъщност Digital Market Outlook прогнозира, че този сегмент ще се увеличи повече от три пъти между 2017 и 2025 г. Не бива обаче да се забравя, че според горната графика други сегменти също могат да станат много важни. В областта на мрежите и управлението продажбите могат да се увеличат дори четирикратно. Тенденция към три-четирикратно увеличение се наблюдава и в областите на домашното развлечение, управлението на енергията, комфорта и осветлението, както и сигурността на сградите.

Няколко участници във Франция (частен сектор) разработват интелигентни домове, като много от тях са международни компании, които инвестират на френския пазар. Има френски компании като Félicie Smart Home, която обещава да помогне на възрастните хора да запазят своята независимост, като същевременно са в безопасност в домовете си. Всеки дом на Félicie е свързан така, че да позволява на наемателя да контролира отоплението и щорите на къщата чрез сензорна кутия. Всеки дом е оборудван и с детектори за падане и дим. Активирането им предизвиква сигнал до денонощния център за помощ, базиран във Франция, в който работят консултанти, чиято основна задача е да информират най-подходящото лице - роднина, службите за спешна помощ и т.н., в зависимост от ситуацията в момента на сигнала.

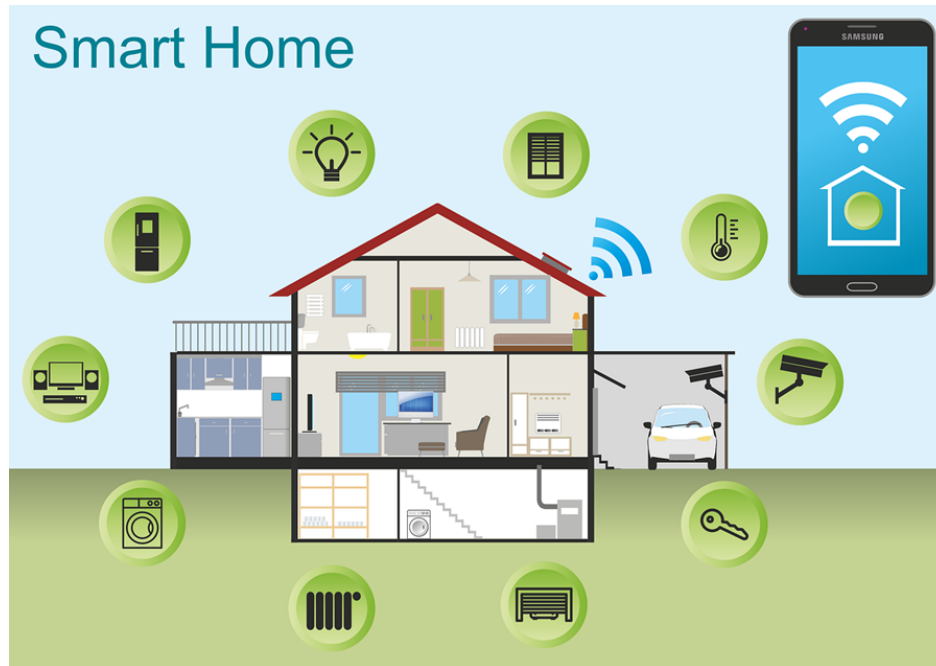
Има още няколко проекта в други страни от консорциума.

Проектът SmartYourHome в Германия, Италия, Румъния, Испания и Ирландия: Този проект има за цел да даде възможност на възрастните хора да разберат възможностите, предлагани от цифровизацията на концепциите за свързан дом, и тяхното използване. Целта на проекта е да се даде възможност на възрастните хора да останат по-дълго време независими в собствените си домове. Проектът има три резултата: платформа за електронно обучение, обучение на електронни наставници и онлайн курсове за интелигентни домове.

В Австрия платформата, наречена AAL Austria, има за цел да насърчава интердисциплинарния обмен между различни проекти и концепции. Някои от тези проекти включват различни видове решения за интелигентен дом. Тестовите са показали задоволителни резултати и че те наистина могат да помогнат на възрастните хора.

В Гърция програмата "Activage" работи с възрастни хора, за да измерва жизнените им показатели, да предотвратява падания и да се обажда на лекар или роднини в случай на спешност. В рамките на програмата бяха наети 450 къщи в 12 гръцки общини, в които бяха инсталирани различни сензори за движение и температура, както и други функции като паник бутони... Проучванията показаха, че тези нови технологии са били широко приети от възрастните хора и са им помогнали да станат по-независими.

Свързаните домашни решения предлагат различни видове решения, всички като IoT, за възрастни хора, за да им позволят да останат независими у дома по-дълго време. Предлагат се системи за гласово управление, достъп до развлечения или напомняния за прием на лекарства, както и повишена сигурност, комфорт или икономия на енергия.

Заглавие на изображението : Smart Home

Източник: pixabay.com

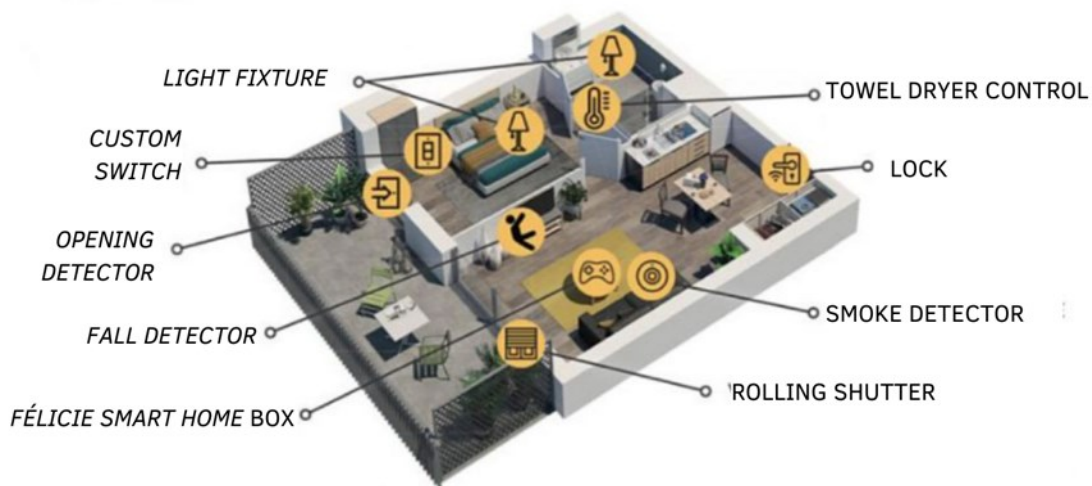
Наистина има много възможности и очаквания. Например, последната статистика на CSO за използването на технологиите за интелигентен дом в Ирландия показва, че :

- 19% от ирландските потребители на интернет използват виртуален асистент чрез интелигентен високоговорител или приложение.
- 15% използват интелигентни енергийни устройства като интелигентни термостати, интелигентни контакти или интелигентни светлини.
- 14% използват интелигентно оборудване за сигурност като безжични камери, интелигентни детектори за дим или Co2, интелигентни ключалки за врати или алармени системи.
- 4% от потребителите имат свързани уреди като интелигентни фурни, прахосмукачки-роботи или интелигентни хладилници.

Друг пример, във Франция, показва, че свързаните обекти и устройства за интелигентен дом във Франция, които представляват най-голям интерес за възрастните хора, са следните:

- Детектори за движение и устройства за автоматично осветление, за да се осигури "светъл път" през нощта и да се намали рискът от падане.

- Дистанционното управление на комуникацията на оборудването позволява например отваряне на входната врата, без да се налага да се движите, като всичко това е свързано с видеодомофона.
- Могат да бъдат създадени няколко системи за контрол на достъпа, за да се улесни намесата на професионалните болногледачи и да се избегне сложното управление на ключовете.
- Различни аларми (за проникване, пожар, изтичане на вода, газ, въглероден оксид и др.) предпазват хората и имуществото, като автоматично прекъсват електрическите вериги или активират вентилационните системи на къщата, ако е необходимо.
- Изпълнението на "сценариите на живот" активира отоплението, отварянето на щорите, включването на осветлението с натискане на един бутон, например в момента на събуждане и преди лягане.

Източник: Senior actu: "Senioriales : inauguration d'une résidence services seniors "high-tech" dans le Val d'Oise", 2021 г,

Следователно има много решения за свързани домове, които не са непременно познати на всички, особено на възрастните хора, и няколко проекта показват, че прилагането им е напълно осъществимо. Проучванията и анкетите също така показват, че тези решения са наистина полезни за разширяване на автономността на възрастните хора и се приемат много добре от тях. Остава обаче тези решения да станат известни и да се насърчат възрастните хора, които не винаги смятат, че са способни да направят тази промяна, които смятат, че тези устройства са твърде скъпи, че няма да знаят как да ги инсталират или които не се доверяват на тези технологични системи.

IV. Подходи "Направи си сам" за възрастни хора (в контекста на ИКТ и интернет на нещата)

A. Интерес на възрастните хора към предложенията "Направи си сам" като цяло.

Отношението към "Направи си сам", особено сред възрастните хора, е различно в отделните страни. Докато в Ирландия, Австрия и Гърция има малко или изобщо няма проекти, свързани с принципа "Направи си сам", в България, Франция, Германия и Нидерландия положението е различно.

Например "направи си сам" е добре интегрирана в българската култура, особено сред възрастните хора, тъй като това е поколение, което не е свикнало с ежедневното потребление. Това е и въпрос на доходи. Вместо да изберат нещо ново и готово за употреба, част от възрастните хора предпочитат да използват своята креативност и да се вдъхновят от вече съществуващи решения, за да изработят своя собствена версия. Тази нагласа може да се открие и във Франция, където "направи си сам" е популярна от няколко години насам, за да се избегне нова покупка в свят на интензивно и скъпо потребление, както и в условията на екологична загриженост.

"Направи си сам" вкъщи се разпространява след пандемията COVID-19. Много хора започнаха да приспособяват домовете си, за да прекарват повече време в тях.

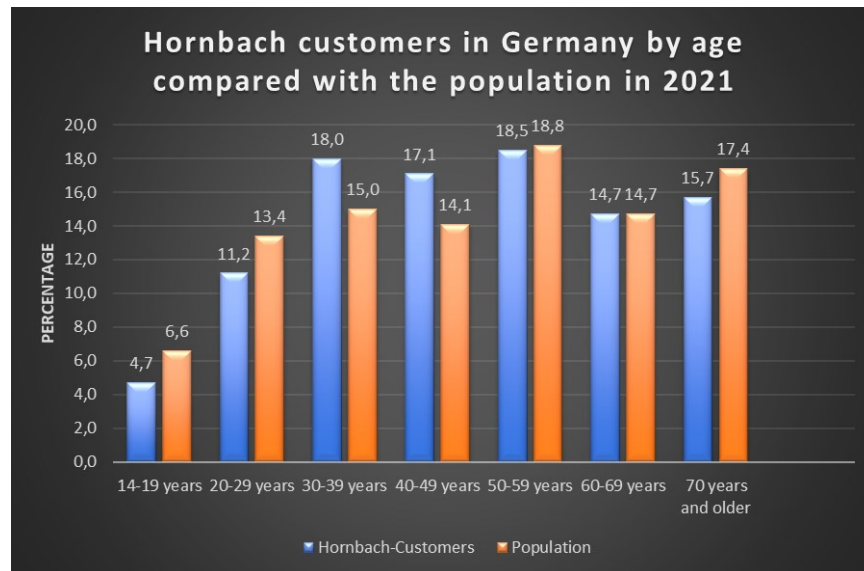
Същевременно нидерландската култура подкрепя автономността и приноса на по-възрастните поколения към обществото (Smits et al., 2014). Правителството също така насърчава подхода "направи си сам" към ИКТ и интернет на нещата като част от стратегията си за цифровизация. Създадени са информационни уебсайтове и лесни за използване платформи, които насърчават по-възрастните хора да подобрят своите цифрови умения. Електронното здравеопазване също до голяма степен следва подхода "направи си сам", като призовава възрастните хора да използват подходящи приложения.

Във Франция няколко организации се опитват да демократизират цифровото "направи си сам". Такъв е например случаят с Хортенс Совар, главен изпълнителен директор на стартапа Oui Are Makers - онлайн платформа, която свързва хора, желаещи да споделят своя опит в областта на "направи си сам". Практиката започна да се развива и във Франция благодарение на холандска идея - създаването на кафенета за ремонт, където участниците идват, за да ремонтират своите предмети

с помощта на доброволци. Днес те могат да бъдат открити в почти всеки район на Париж.

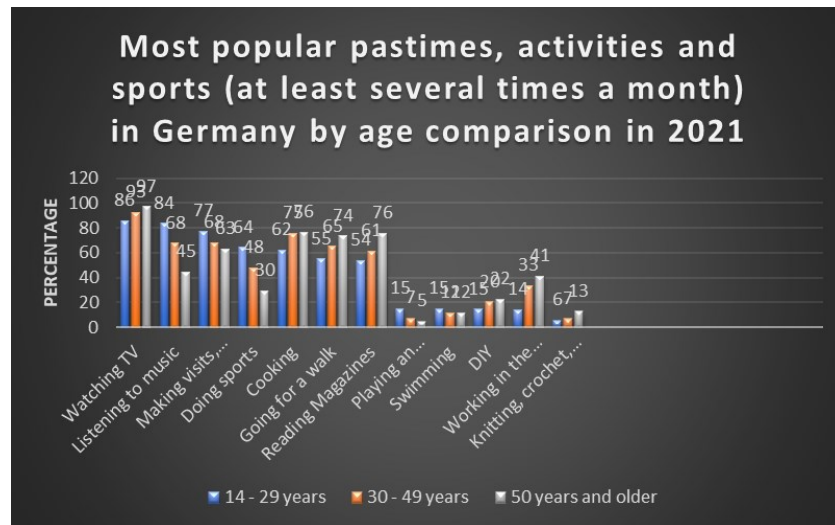
През последните десет години продажбите на германския пазар на продукти за домашна употреба варират между 43 и 47 милиарда евро. През 2020 г., годината на Covid-19, пазарът ще възлиза на 51 млрд. евро.

Тази графика показва, че 50,9 % от общото население на Германия е на възраст над 50 години, а 48,9 % от тази възрастова група също правят редовни покупки в Hornbach (магазин "Направи си сам"). Това предполага голям интерес към дейностите "Направи си сам". Тази тенденция се забелязва ясно и сред хората над 70-годишна възраст.

Източник: © Statista 2022, Подробности: Германия, ноември 2021 г., 23.299 респонденти, Компютърно подпомагани лични интервюта, от 14-годишна възраст

Но има и признаци, че "направи си сам" става все по-интересен за хората на 50 и повече години. Графиката по-долу показва това в точките "работа в градината", "плетене" и "направи си сам" като цяло.

Източник: Източник: © Statista 2022, Подробности: Германия, 2021 г., 23.299 респонденти, на възраст от 14 години, интервюта лице в лице

Поради това предлагането на "Направи си сам" като цяло е сравнително добре интегрирано в повечето страни от консорциума. Въпреки че по-младите поколения са по-склонни да се възползват от нея, възрастните хора също я намират за интересна. Освен това кризата в Covid-19, която доведе до това, че хората прекарват повече време у дома, значително увеличи областта на "направи си сам" като цяло и нейното използване.

В. Интерес от страна на възрастните хора към "направи си сам" в областта на SmartHome

Въпреки че областта на свързаните домове започва да се разпространява постепенно в страните от консорциума, е трудно да се намерят много данни за интереса на възрастните хора към тази област или за вече натрупания национален опит. Следователно това може да представлява форма на отговор, потенциално липса на интерес, но също така и липса на инфраструктура, доставчици или обучение, които да подкрепят или информират възрастните хора в тази област.

Проучването показва, че в Ирландия все още няма доставчици на инициативи "Направи си сам" за възрастни хора. В Гърция има някои центрове за обучение, които предлагат уроци, но не се споменава дали те са подходящи за възрастни хора и няма налични данни. Такъв е случаят и във Франция. Няма опит в областта на цифровото майсторство и интернет на нещата при възрастните хора. Въпреки че

цифровото "направи си сам" започва да става популярно във Франция, възрастните хора не участват или участват много рядко. Има обаче няколко медии, които предоставят информация по темата за свързаните жилища, за да се улесни животът на възрастните хора у дома, за да остаряят добре.

В тези материали² са представени различни свързани обекти (свързана лампа, аларма, гласов асистент и др.), но също така и компании, които вероятно ще ги инсталират в домовете на възрастните хора (свързани тоалетни, врати, които се отварят от разстояние, и др.).

В България малкото налични материали са само на английски език и често изискват предварителни знания и различни умения. Необходими умения и в Нидерландия, където проучванията показват, че автоматизацията на дома изисква квалифицирани инсталатори (Van Berlo, 2011), което рядко се отнася за възрастните хора. Остава да видим дали нидерландската стратегия за цифровизация (<https://www.nederlanddigitaal.nl/english/the-dutch-digitalisation-strategy-2021>) ще вдъхне повече увереност на възрастните хора чрез укрепване на цифровите умения.

В Австрия има няколко проекта, които се опитват да предоставят технологични знания на възрастните хора. Повечето от тях са все още нови и са започнали през последните три до пет години. Затова все още няма много информация. Австрийското правителство иска да подкрепи проекти в тази насока. Например, то стартира Федералния план за възрастните хора. ÖIAT (Австрийският институт за приложни телекомуникации) е разработил проекти като [digitaleseniorinnen.at](https://www.digitaleseniorinnen.at) и [saferinternet.at](https://www.saferinternet.at) за преподаване на знания за основното използване на интернет. На тяхната платформа могат да се намерят ноу-хау и ръководства, предназначени за обучение на възрастни хора и предлагащи дидактически решения за тази възрастова група. Затова бихме казали, че съществува готовност за подкрепа на развитието на технологични знания за възрастните хора.

Конкретно можем да видим, че в тези европейски страни има малко възможности за цифрово "направи си сам" за възрастните хора. Ако има такива, те рядко са адаптирани за възрастни хора, които невинаги се интересуват от тях. Въпреки това е окуражаващо да се види, че започват да се появяват някои политики и действия в полза на тази тема.

V. Сътрудничеството между поколенията: осъществимо или пречка?

В нашия проект по-младите хора ще учат по-възрастните как да използват SmartHome DIY. Какъв е най-добрият начин да се създадат възможности за поколенията да се учат едно от друго? Съществуват ли вече проекти в тази посока (с акцент върху ученето един от друг).

Ученето между поколенията се разглежда като нещо положително в повечето страни, тъй като отговаря на традицията за предаване на знания, която съществува в повечето общества. Но този път става дума най-вече за сътрудничество между поколенията и предаване на знания не от по-възрастните хора на младите, а точно обратното. Промяната в парадигмата може да се окаже трудна за осъществяване по време на проекта, тъй като някои възрастни хора може да не желаят да бъдат в позицията да се учат от по-младите. Ето защо е от съществено значение да се разбере по време на етапа на теренните въпросници дали сътрудничеството между поколенията в областта на цифровите устройства може да послужи за целите на проекта.

Нещо повече, сътрудничеството между поколенията се практикува предимно в семейството или в рамките на местни проекти, но не е в центъра на националните политики. Важно е да се определи кой и как да бъде мобилизиран, за да се включат части от обучението между поколенията в проекта.

Препратки

Този документ е комбинация от седем доклада, изготвени от седемте партньора по проекта SmartHome4Seniors след етапа на проучване в тяхната страна.

Държавите са следните:

- [Германия](#)
- [Франция](#)
- [Австрия](#)
- [Гърция](#)
- [Нидерландия](#)
- [Ирландия](#)
- [България](#)